

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу **Шумак Людмили Валеріївни**

«Теоретико-методичні засади формування вартості проектних робіт»,

поданої на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії за

спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Актуальність обраної теми та її зв'язок з державними програмами

Норми визначення вартості проектних робіт, затверджені у минулому столітті, не відповідають реальним рекомендаціям щодо розрахунку вартості проектування. Ретельне технічне опрацювання та оновлення норм і стандартів необхідні не тільки для будівельних робіт, але і для самого процесу проектування.

У 2021 році документи (ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва»; ДСТУ Б Д.1.1-7:2013 «Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво» та інші) було перероблено та випущено у світ, що дозволило по-новому підійти до врахування проблем економічної основи формування вартості проектних та наукових робіт. Зокрема, набули чинності кошторисні норми України «Настанова з визначення вартості проектних, науково-проектних, вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво» № 281. Настанова визначає основні правила застосування кошторисних норм та нормативів ціноутворення у будівництві для визначення вартості проектних, науково-проектних, розвідувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво.

З початком збройного нападу росії було терміново переглянуто, розроблено та введено в дію багато документів, запропоновано роботи на передпроектному та проектному етапах, а також порядок проведення термінових робіт з ліквідації наслідків війни.

При відновленні будівництва це супроводжується значним збільшенням попиту на проектні роботи, а отже, вимагає якнайшвидшого вирішення проблеми визначення вартості як будівництва, так і проектування, оскільки за досить короткий проміжок часу необхідно задовольнити економічні інтереси як

замовників, так і підрядників одночасно уникаючи надмірних витрат на будівництво. Питання належної оплати проектних робіт є дуже важливим на всіх етапах інвестиційно-будівельного процесу через високу відповідальність виконавців таких робіт. Незначні помилки при проектуванні виключають можливість не лише досягнення бажаного економічного ефекту, але й може не забезпечити експлуатаційну придатність будівлі чи споруди, спроможність виконувати нею свої функції.

Існує безліч досліджень та розробок у напрямку визначення вартості матеріальних та нематеріальних активів, особливо прав на корисні моделі, ноу-хау та прав інтелектуальної власності у вигляді патентів, але проблема обґрунтування вартості проектних робіт досі не вирішена. Витрати, визначені з використанням застарілих збірників цін, не враховують умови роботи багатьох сучасних проектних підприємств. Потрібно створення нових інструментів для визначення вартості проектних робіт, координації та вдосконалення існуючих методів визначення вартості проектних робіт, що підтверджує актуальність досліджень Шумака Людмилою Валеріївною.

Необхідні додаткові дослідження, спрямовані на розкриття суті теоретико-методичних засад формування вартості проектних робіт у будівельному секторі, зокрема, подальші дослідження потребують розробки інструментарію для визначення вартості проектних робіт, внутрішніх та зовнішніх загроз стабільному функціонуванню будівельного бізнесу, оцінки ступеня стійкості проектних та будівельних підприємств. Основним завданням є забезпечення максимальної відповідності показників об'єкта-аналогу та показникам проектного об'єкта. Це дозволяє дотримуватися умов сумісності та відповідності, необхідні для якісної підготовки кошторисної вартості проектних робіт.

Дисертаційна робота проводилася відповідно до тематики наукових досліджень Київського національного університету будівництва і архітектури за темами:

- Економічні, управлінські та організаційні засади формування вартості будівництва на різних етапах життєвого циклу будови (№0121U110366).
- Удосконалення механізму управління інвестиційними програмами за участю підприємств будівництва (№0120U100375).
- Вартісний інжиніринг як концептуальна основа управління ресурсами будівельного підприємства (№0115U005103).
- Методологія удосконалення процедури відбору проектних рішень (№0116U002981).

Наукове вирішення вищезазначених проблем потребує відповідних теоретичних розробок та методів, їх практичного застосування. Актуальність цих питань, їх теоретична та практична значимість, а також необхідність удосконалення формування вартості проектних робіт визначають вибір дисертаційної роботи, її цілі та завдання, а також їх значущість для подальшого розвитку ринкових відносин, економічної та проектно-будівельної науки.

Оцінка достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, що сформульовані у дисертаційній роботі

Сформульовані Шумак Людмилою Валеріївною основні наукові положення, рекомендації та висновки є цілковито обґрунтованими. У дисертаційній роботі чітко визначено мету та основні завдання, які є науково аргументованими та підтверджують достатній рівень підготовки здобувачки. Кількість використаних літературних джерел (439 найменувань) це свідчить про актуальність обраної тематики дослідження та дозволяє оцінити її важливість. Виконана робота вказує на глибокий аналіз наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів.

В роботі здобувачка використала загальнонаукові методи дослідження, такі як: порівняльний аналіз, групування, синтез, класифікацію та спеціальні методи. Насамперед статистичні методи: кластерний і факторний аналіз, дисперсійний та регресійний для визначення основних факторів фінансової безпеки проектних підприємств. Встановлення ринкових тенденцій зміни економічних характеристик

проектування. А також методи нечіткої логіки, зокрема: нечітку арифметику, нечіткий логічний висновок, нечітку оптимізацію, гібридне нейро-нечітке моделювання для розроблення методичних підходів обґрунтування ціни пропозиції робіт підприємством-проектувальником, до узгодження договірних цін на проектні роботи, здійснення моніторингу якості проектної документації. Відповідно рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності можна оцінити як високий.

У сукупності зазначене вище дає змогу стверджувати, що одержані результати, основні наукові положення, рекомендації та висновки дисертаційного дослідження, проведеного Шумак Л.В., є обґрунтованими та достовірними.

***Наукова новизна основних наукових положень, висновків і рекомендацій,
що сформульовані у дисертаційній роботі***

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та опублікованими науковими працями дозволяє оцінити важливі досягнення Шумак Л.В., серед яких варто зазначити наступні результати дослідження, що мають вагому наукову новизну та відображають її особистий внесок.

Провідна позиція дисертаційної роботи полягає у формуванні вартості проектних робіт та розробленні авторкою науково-методичного інструментарію для оцінки економічної стратегії проектувальника та замовника, який у довгостроковій перспективі дозволяє прогнозувати тенденції розвитку ринку проектування та будівельного ринку для безперервної реалізації послуг.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в оновленні методичного інструментарію для обґрунтування вартості проектних робіт на різних етапах ціноутворення та реалізації інвестиційно-будівельних процесів, удосконаленні теоретичних засад ціноутворення у будівництві та вдосконаленні методів контролю якості проектування. Методологічний підхід, моделі та теоретичні узагальнення, запропоновані в дисертації, покращать фінансове становище як проектувальника, так і замовника з обох сторін інвестиційно-будівельного процесу за рахунок економічно обґрунтованого припливу коштів, який

забезпечить гідну винагороду за якісну роботу надмірного витрачання обмежених ресурсів.

Складовими наукової новизни у частинах «удосконалено» та «дістало подальшого розвитку» є наступні нові наукові положення та висновки, а саме:

Удосконалено:

– упорядковано та систематизовано процедури порівняльного методичного підходу до визначення вартості, який базується на використанні інструментарію нечітких множин та дозволяє використовувати нечіткі співвідношення для обґрунтування трудомісткості й вартості проектних і науково-проектних робіт, який передбачає визначення міри прийняття ринкової ситуації для уточнення меж нечіткого числа на позначення трудовитрат та переходу до чіткого показника витрат людино-днів за лівою межею цього числа і дає змогу підвищити корисність виконання замовлень на проектні роботи обом сторонам договору;

– з метою визначення оптимальної для проектувальника і замовника вартості проектних робіт, на основі використання теорії нечітких множин, за допомогою нечіткого логічного висновку, доповнено новими залежностями та інструментами методичний інструментарій, призначений для узгодження договірних коефіцієнтів до вартості робіт і договірної ціни на проектні роботи, в основу яких покладено характеристики складності, ринкової цінності проєктованого об'єкту і фінансове становище проектувальника, що надає змогу усебічно оцінити та обґрунтувати можливість надання знижки або надбавки за виконання робіт.

Дістали подальшого розвитку:

– підходи до визначення вартості проектування за укрупненими показниками на типове замовлення (вид робіт) чи конструктивний елемент, які базуються на використанні запропонованих авторкою економічних показників для аналізу фінансових наслідків ціноутворення на проектні роботи із обґрунтуванням залежності їх значень від відповідальності, обсягу й трудомісткості робіт та напрямку проектування, що дає змогу використовувати диференційований підхід

ціноутворення;

– з метою визначення об'єктивної вартості проектних робіт із використанням об'єктів-аналогів, запропоновано систему коректувальних коефіцієнтів коректування, змінюються залежно від обсягу створюваного/обстежуваного об'єкта, його складності, вартості чи трудомісткості робіт проектувальника, що сприяє більш об'єктивному визначенні вартості замовлення;

– підхід до стратегічного позиціонування підприємства на ринку, який передбачає використання запропонованих авторкою діагностичних моделей фінансової безпеки проектувальника, що дозволить виявити вплив нових замовлень на виконання проектних робіт на зміну економічної стійкості проектного підприємства;

– відповідно до принципу цінності замовника, який базується на справедливій вартості розподілу економічного ефекту від виконання проектних робіт між замовником і підрядником, термінологічна база економіки та управління вартістю доповнено «Об'єктивна вартість проектної продукції», яка дозволяє визначити суму грошових коштів за виконання робіт проектного та науково-проектного характеру, здатну задовольнити економічні інтереси всіх сторін угоди за умов їх обізнаності щодо ринкової ситуації та добровільності у прийнятті рішень і може не збігатись із середньо ринковим рівнем цін на аналогічні за змістом, обсягом, трудомісткістю проектні роботи, проте будь-які її зміни на користь одної із сторін спричиняють безповоротні втрати економічного добробуту усіх учасників угоди, що розширило теоретичний базис ціноутворення на проектні роботи.

Вважаю, що наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження сформульована логічно і закономірно.

Практичне значення результатів дослідження

Практичне значення отриманих результатів полягає у покращенні процедур визначення вартості проектних робіт на користь обох сторін договору –

виконавця і замовника, оскільки при цьому забезпечується і достатня винагорода за відповідальність і якість робіт без надлишкових репутаційних перевитрат. А також полягає:

- у створенні нового наукового, методичного та прикладного інструментарію щодо формування вартості проектних робіт та оцінки економічної стратегії проектувальника й замовника на ринку;

- у можливості використання розроблених положень, висновків та рекомендацій при формуванні та складанні кошторисної документації (визначенні кошторисної вартості проектних робіт).

Практична значимість результатів дослідження підтверджена документами, наданими після впровадження розробок, пропозицій, рекомендацій, обґрунтованих у дисертації, проектними та будівельними підприємствами. Зокрема: Український Державний Науково-Дослідницький та Проектно-Дослідницький Інститут «УКРНДІВОДОКАНАЛПРОЕКТ» (довідка № 17/10 від 22.01.2024 р.), виробнича група «Техінсервіс» (довідка № б/н від 14 липня 2023р.), будівельна компанія «Диво-БУД» (довідка № 22/1 від 01.09.2023р.), ТОВ «Проектно-монтажна компанія «ЕРА» (довідка № 23093 від 11.09.2023 р.) та освітній процес Київського національного університету будівництва і архітектури (довідка №14-1.9/741 від 15.11.2023 р.).

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані: при формуванні вартості проектних робіт та створенні нових наукових, методичних та інформаційних інструментів для оцінки економічних стратегій проектувальників та замовників на проектному ринку, при формуванні та складанні кошторисної документації (кошторисної вартості проектних робіт).

Оцінка змісту, завершеності та оформлення дисертації

На рецензування представлена дисертаційна робота Шумак Людмили Валеріївни на тему «Теоретико-методичні засади формування вартості проектних робіт», що складається з анотації та ключових слів (українською і англійською мовами), вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних

джерел та додатків. Загальний обсяг дисертаційної роботи становить 355 сторінок, у тому числі 203 сторінок основної частини. Список використаних джерел налічує 439 найменувань.

У *вступі* дисертації обґрунтовано актуальності обраної теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами, вказано мета і основні завдання, їх проведення, що полягає у вдосконалення методичних підходів до визначення вартості проектних робіт; визначено об'єкт, предмет та методи дослідження. Здобувачкою охарактеризовано наукову новизну дисертаційного дослідження, теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Подано відомості про публікації у фахових виданнях, доповідях та конференціях, особистий внесок здобувачки, а також обсяг і структуру роботи.

У *першому розділі* дисертаційної роботи *«Парадигмальне підґрунтя визначення вартості проектних робіт»* авторкою систематизовано етимологію та генеза поняття «обґрунтована вартість проекту», проаналізовано наукові концепції формування вартості проектних робіт, визначено, що в Україні чинними нормативними документами передбачено наступні методи формування вартості проектування: нормативний, калькуляційний за усередненими відсотковими показниками, доведено необхідність використання цих методів для визначення об'єктивної вартості проектування, що надало можливість розробити загальний алгоритм і систему коректувальних поправок до визначення вартості проектних робіт.

У *другому розділі* *«Діагностика тенденцій та фінансових наслідків чинної системи визначення вартості проектних робіт»* розглянуто процедурні засади ринкового підходу для визначення вартості проектних робіт. Проведено дослідження показників вартості проектування, де різні методи визначення вартості можна поділити на три основні методологічні підходи: витратний, прибутковий та порівняльний.

Визначено, що вартість проектних робіт доцільно групувати за окремими конструктивними елементами, показники якої втім мають високу варіативність,

що збільшує ризики як для виробників робіт, так і замовників (на основі аналізу об'єктів, що будуються в м. Київ та Київській області).

Запропоновано розраховувати вартість проектування залежно від:

- 1 кубічний метр об'єму конструктивного елемента, тис. грн./м³;
- 1 квадратний метр поверхні конструктивного елемента, тис. грн./м²;
- 1 грн. вартості матеріалів, виробів, комплектів, використаних у будівництві, грн./грн.;
- 1 грн. кошторисної заробітної плати робітників-будівельників, грн./грн.;
- трудомісткості проектних робіт на цілісний конструктивний елемент, чол.-ч.

В результаті для подальших обчислень обрані фактори, що мають вибірккові значення t-критерію значно менше табличних, показники ймовірності помилки не перевищують 0,05.

У дисертації статистично значущими виявилися розбіжності між трудомісткістю проектування конструктивних елементів, систем вентиляції, оздоблювальних робіт та інших видів проектування: зазначені види в середньому вимагають майже в 4,5 рази великих трудовитрат на один типовий для ринку замовлення: 821,9 чол. рік. проти 184,3 чол. рік. (згідно з проаналізованими вибірками). На встановлену залежність варто звернути увагу щодо вартості проектних робіт з використанням методу трудовитрат. Допускається використання відповідно до розділу 4 Настанови № 281 (Настанова з визначення вартості проектних, науково-проектних, вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво).

Доведено, за результатами статистичного аналізу, що найбільші розбіжності між "відповідальним" типом проектування, порівняно з іншими, закладені у питомій вартості проектних та науково-проектних робіт у розрахунку на 1 кубометр обсягу конструктивних елементів, оскільки перевищення становить 18,75 разів: 300 грн./куб проти 16 грн./куб. Значно меншим виявилось аналогічне співвідношення ціни за одиницю до площі поверхні конструктивних елементів, але при цьому статистична значущість розбіжності зберігається, адже 123 грн./м² у 6,45 рази більше, ніж 19 грн./м².

Обґрунтовано доцільність застосування коефіцієнта масштабності для коригування вартості проектування та трудомісткості проектних робіт за використання всіх трьох методів, передбачених Керівництвом проектування від 01.11.21 Настанова № 281.

Їх значення розраховано залежно від виду будівництва, складності робіт, технології, розмірів конструктивних елементів. Встановлено наявність порогового значення для відсоткових показників вартості проектування, передбачених у розділі II Настанови № 281. Обґрунтовано доцільність застосування усередненого масштабного коефіцієнта 0,3...0,35 за модулем для вартості та трудомісткості проектних робіт. Для них запропонована система багатофакторних регресійних рівнянь, що дозволяють оцінити силу впливу внутрішніх факторів на результативність компенсаційних стратегій та трьох агрегованих показників. Показники у свою чергу дозволяють визначити вплив факторів ділової активності (35,28% варіації), розвитку та диверсифікації (24,7% варіації економічних показників) та фінансової незалежності (13% варіації економічних показників) на результативність компенсаційних стратегій та економічну безпеку проектувальника. Коефіцієнт детермінації $R^2=0,855$, що свідчить про достатній рівень охоплення.

У третьому розділі «Інформаційно-методичне забезпечення ціноутворення на проектні роботи» розглянуто система штучного інтелекту для визначення ціни пропозиції проектних робіт на основі ринкового підходу. Наведено моделювання ціни пропозиції проектних робіт на основі ринкового підходу. В рамках дисертаційної роботи отримані нові дані про ціноутворення в проектній справі, які дозволяють удосконалити підходи до визначення вартості проектних робіт.

Пропонується методичний інструментарій контролю якості проектної продукції, який містить емпіричну модель зв'язку між матеріаломісткістю проектної продукції та раціональністю управління під час реалізації цього проекту. Запропоновано та розглядаються межі економічних співвідношень для встановлення ознак демпінгу, або навмисного завищення цін проектними підприємствами. Доведено, що ціноутворення на проектну продукцію має

здійснюватись з урахуванням співвідношення «ціна–якість». Прийняття рішення на користь високої якості проектної продукції доцільно лише у випадку, якщо фактичний коефіцієнт раціональності проектної продукції не перевищуватиме теоретичне значення для $\frac{3}{4}$ розділів кошторису.

У роботі дослідження складових економічної безпеки проектного підприємства показує, що вона залежить насамперед від збалансованості складових інтелектуально-кадрової, фінансової та інформаційної, дисбаланс яких може призвести до зменшення замовлень, втрати конкурентної позиції та фінансової рівноваги. При проектуванні системи пропонується врахувати ці елементи та масштабувати виходи фази-алгоритму за погодженням коефіцієнтів вартості робіт.

Здобувачкою запропоновано використати три інтегральні вхідні компоненти (складність завдання на проектування, його цінність для ринку нерухомості, фінансовий стан та економічна безпека виконавця), які дозволяють обґрунтувати ціну пропозиції проектних робіт для конкретного проектувальника на основі ринкового підходу. Такий підхід дозволяє обґрунтувати коригувальну поправку до середньо ринкової ціни і доводить можливість уникнути коригування у бік зниження, якщо вона відповідає типовим ринковим вимогам однієї з трьох ознак замовлень на проектні і науково-проектні роботи. Рекомендується прив'язати коефіцієнт вартості проектних робіт, залежно від складності або виду будівництва, розраховані відповідні співвідношення.

Загальні висновки дисертаційного дослідження подано у логічній послідовності. Вони відрізняються чіткістю, лаконічністю і повною мірою відбивають отримані результати наукового дослідження згідно з поставленими завданнями.

Дисертація оформлена згідно з «Вимоги до оформлення дисертації», затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України №40 від 12 січня 2017 року, характеризується логічною структурою і послідовністю викладення матеріалів дослідження та є самостійною завершеною науковою роботою.

Оцінка мови та стилю дисертації

Дисертаційна робота виконана фаховою українською мовою. Текстові параметри відповідають науковому стилю науково-дослідної літератури.

Ідентичність змісту анотації та основних положень дисертації

За результатами аналізу змісту анотації підтверджую її відповідність викладеним положенням дисертації. Анотація у відповідності до чинних вимог, подана українською та англійською мовами і не містить у собі таких ідей та положень, що відсутні у основній частині дисертаційної роботи.

Повнота викладення наукових результатів, положень і рекомендацій дисертаційної роботи в наукових публікаціях

Основні наукові положення, результати, рекомендації дисертації повною мірою розкрито та опубліковано у 43 наукових працях, у тому числі 10 статей опубліковано у виданнях, що входять до затвердженого ДАК МОН України переліку професійних видань категорії «Б» з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію, 2-х статях у періодичному науковому виданні інших держав (країнах ОЕСР), які входять до Європейського Союзу. Розділ у монографії (Scopus), а також 30-х тез доповідей у збірниках матеріалів міжнародних конференцій.

Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.22 р. №44.

Дотримання академічної доброчесності

Дисертаційна робота Шумак Людмили Валеріївни є результатом самостійних досліджень здобувачки і не містить елементів академічного плагіату, фабрикації,

фальсифікації. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання та відповідне джерело.

Дискусійні питання та зауваження до дисертаційної роботи

Оцінюючи зміст та структуру дисертаційного дослідження Шумак Л.В., враховуючи теоретичну та практичну цінність, беззастережну наукову новизну та загалом позитивне враження від прорецензованої дисертаційної роботи слід звернути увагу на окремі зауваження редакційного характеру (текст дисертації має не значні стилістичні та синтетичні недоліки) а також такі дискусійні положення:

1. У підрозділі 1.2 «Світовий досвід організації, оцінка вартості та розвитку проектування» (стор. 45, п. 4) здобувачка розглядає еволюцію чотирьох стадій управління будівельними проектами та місце у цьому процесі етапу проектування. При цьому, четверта стадію управління інвестиційним проектом у дисертації отримала назву "заключна". Бажано пояснити вибір моделі життєвого циклу, яка базується на чотирьохстадійній класифікації, оскільки існує безліч альтернативних підходів, зокрема підходи, застосовані у методиках Світового банку (World Bank) і підрозділу ООН з питань економічного розвитку (UNIDO, три стадії), Методології Інституту управління проектами (PMI, п'ять фаз життєвого циклу), а також призначення, трактування терміну та роль останньої стадії у процесі ціноутворення на проектні роботи.

2. У табл. 2.2, для розрахунку статистичної значимості групи співвідношень (сума проектних витрат у розрахунку на 1 кубічний метр об'єму конструктивного елемента, сума проектних витрат у розрахунку на 1 квадратний метр поверхні конструктивного елемента та розрахункова трудомісткість проектних робіт на цілісний конструктивний елемент), обсяг підвбірок робіт з проектування конструктивних елементів з високим рівнем та середнім рівнями відповідальності для трудомісткості проектування та інших показників є різним. Авторці слід пояснити цю розбіжність.

3. Підрозділ 2.3 слід було б скоротити, оскільки він переобтяжений безумовно цікавою і корисною статистичною інформацією, яка є корисною для отримання уявлення щодо розвитку будівельного сектору та проектних підприємств, але безпосередньо не стосується питань ціноутворення на проектні роботи та чинники, які впливають на вартість проектних робіт. Тому цю інформацію можна було подати в додатках до дисертації.

4. На рис. 3.8 «Детермінанти розвитку проектної діяльності у середньостроковій перспективі» (п. 3.3, стор. 207) відсутній важливий для розуміння тенденцій розвитку проектних підприємств та стану системи ціноутворення на проектні роботи етап «зменшення економічної безпеки та конкурентоспроможності проектних підприємств», який втім описано у пункті 7 – «зменшення економічної безпеки та конкурентоспроможності проектних підприємств в умовах дестабілізації діяльності». Бажано надати більш детальне пояснення впливу цього чинника на еволюцію ціноутворення на проектні роботи та фінансовий стан проектних підприємств.

Вважаю, що наведені вище зауваження мають дискусійний характер через чітко означені позиції авторки з порушеної проблематики. Вони не зменшують практичної значущості та наукової новизни, не знижує високого ступеня дисертаційної роботи, не впливає на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження. Швидше це можна вважати рекомендацією для подальшої роботи та вибору нових напрямків досліджень за спеціальністю 051 «Економіка».

Загальний висновок

Дисертаційна робота Шумак Людмили Валеріївни «Теоретико-методичні засади формування вартості проектних робіт» оформлена згідно з «Вимогами до оформлення дисертацій» затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року, та відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження

ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.22 р.

Дисертація «Теоретико-методичні засади формування вартості проектних робіт» є завершеною і самостійно виконаною науковою роботою, в якій отримано нові науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати, а її авторка, Шумак Людмила Валеріївна, заслуговує на присудження їй освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту в
будівництві Київського національного
університету будівництва і архітектури

Юрій ЧУПРИНА

Підпис Чуприни Юрія Анатолійовича засвідчую:

Вчений секретар Вченої ради
Київського національного університету
будівництва і архітектури

Микола КЛИМЕНКО